

JOHN LOCKE (1632 - 1704)

1. Biografia.

John Locke -contemporani de Hobbes i Newton, entre d'altres, és, junt amb Berkeley i Hume, una de les figures més importants de l'empirisme¹ clàssic anglès. Les seves idees, tant en **filosofia** com en **política**, van exercir una influència determinant en els s. XVII i XVIII i en els pensadors francesos de la Il·lustració. Precisament a Locke se'l considera també el «pare» del liberalisme² polític.

Va néixer a Somerset, al sud de Bristol (Anglaterra) el 29 d'agost de 1632 i va pertànyer a una família benestant de **religió puritana**³. El seu pare, un lluitador polític partidari d'un govern parlamentari durant la guerra civil en l'època de Carles I. A partir dels 24 anys s'interessa per les ciències experimentals i la medicina i coneix a diferents personalitats importants de l'època. Relacionant-se va interessar-se per *la ciència, l'experiència i l'observació*.

Les seves obres cabdals, publicades el 1690, un any després de la «Revolució Gloriosa», són:

- ❖ *Dos tractats sobre el govern civil*: són les principals obres en què exposa el seu **pensament polític**. La seva influència en el pensament polític va quedar reflectida en la Declaració d'Independència dels EUA (1776).
- ❖ *Assaig sobre l'enteniment humà*: és el primer tractat de la «**teoria del coneixement**». L'empirisme d'aquesta obra va influir poderosament en les idees de Berkeley i Hume.

Altres obres escrites en aquesta època són:

- ❖ *Carta sobre la tolerància* (1689): on es mostra en contra de la idea de Hobbes d'un Estat confessional.
- ❖ *Compendi* (1685): resum del tractat sobre l'enteniment.

2. OBRA: Assaig sobre l'enteniment humà.

Es considera el primer tractat de la «teoria del coneixement»: es tracta d'una obra que investiga la naturalesa, el valor i els límits del coneixement humà. Segons ell, això ho vol aconseguir seguint «un senzill mètode històric», és a dir, mitjançant una simple descripció dels fets que intervenen en el procés del coneixement. No vol partir d'hipòtesis: Déu creador, Descartes....

L'obra va sorgir – tal com explica Locke en la Carta al lector – arran de nombroses reunions amb amics seus on discutien de forma inacabable sobre diverses qüestions. Locke va arribar a la conclusió que, abans de discutir sobre certs temes, «cal examinar les nostres capacitats i veure quins objectes estan al nostre abast i quins altres estan més enllà del nostre enteniment»

El tractat *Assaig sobre l'enteniment humà* comprèn 4 parts o llibres:

- I. «De les nocions innates»: critica la teoria innatista del coneixement de Descartes.
- II. «De les idees»: exposa la seva peculiar teoria de les idees.
- III. «De les paraules»: presenta la seva filosofia del llenguatge, segons la qual tant les paraules com les idees són signes.
- IV. «Del coneixement»: esbossa un resum final i les conclusions que es deriven de la seva teoria: què és el coneixement, quins tipus i quins graus hi ha, abast, probabilitat, raó i fe.

Quan Locke diu que vol estudiar la naturalesa de l'enteniment assumint d'entrada els seus límits, posa de manifest que està en contra de la posició de l'optimisme epistemològic racionalista⁴. Segons ell, l'experiència és l'origen del coneixement i les capacitats de l'enteniment basten per dur una vida raonable (en el sentit intel·lectual i moral). Per tant, l'empirisme de Locke suggereix, a diferència de l'optimisme intel·lectual dels racionalistes de l'època (com Descartes i Spinoza), valorar amb certa moderació i prudència la capacitat de l'enteniment humà.

3. El procés del coneixement.

- 1) La **ment** no conté cap idea ni principi innat.
 - Ni pel que fa a la lògica ni pel que fa a la moral.
- 2) Tot el que hi ha en la ment ha de venir de l'**experiència**.
 - No hem de recórrer a l'hipòtesi de les idees innates, sinó que hem de suposar que la ment és "com un paper en blanc", sense res escrit, sense cap idea.
 - Quan tenim idees? Quan comencem a percebre.
 - Com arribem a tenir les idees? A partir de l'experiència (2 tipus).
- 3) Les percepcions procedents dels sentits o de la reflexió formen **idees** simples, que «són el material del nostre coneixement».
- 4) La **qualitat** és el poder de produir una idea en el meu enteniment a partir d'unes sensacions o percepcions. Diferencia qualitats primàries i secundàries.
- 5) Les qualitats primàries i secundàries produeixen en la ment idees simples. Distingeix les quatre classes segons d'on provenen:
 - D'un sol sentit: un color determinat (vista).
 - De diferents sentits: distància espacial (vista i tacte).
 - De la reflexió: voler, pensar
 - De la reflexió i la sensació: plaer, dolor.
- 6) Estableix les idees complexes.
- 7) Estableix les característiques de les idees.
- 8) Parla sobre la **substància** degut a la seva poca claredat.
- 9) Parteix de les idees i les paraules per diferenciar **essències**.
- 10) **Conèixer és conèixer idees**: estableix quatre tipus de coneixement.
 - D'identitat o diversitat
 - De relació
 - De coexistència o connexió necessària
 - D'existència real
- 11) Parteix del **coneixement d'existència real**, diferencia tres graus de coneixements:
 - Intuïtiu
 - Demostratiu
 - Sensitiu
- 12) Després d'haver explicat la teoria de les idees i diferenciat tipus i graus, parla sobre **l'abast, el valor i els límits del coneixement humà**.

Locke arriba a la conclusió que allò que no podem conèixer és la naturalesa de les coses físiques. Potser tenim idees «clares i distintes» (no molt confuses), però no tenim idees «adequades» (representen perfectament allò a què corresponen). Les idees comunes que tenim de les coses ens basten per la vida ordinària, per la «conversació comú», amb els nostres, però sense idees adequades «no estarem capacitats per tenir un coneixement científic, ni podem mai descobrir veritats generals i indubtables dels cossos». En resum, que no podem fer ciència dels cossos. Per tant, no podem aspirar a la certesa i a la demostració, només a la probabilitat.

4. Ampliació de les seves conclusions a partir del procés del coneixement.

Si del món natural no en tenim un veritable coneixement, no hi ha ciència física estricta; coneixem l'existència de les coses, però la seva naturalesa física, la seva constitució interna, ens és desconeguda.

«M'inclino a dubtar que... el coneixement científic pugui estar al nostre abast»

El coneixement no arriba és enllà de les idees simples basades en les qualitats primàries i secundàries i en les idees complexes de modes i relacions. L'essència real, la idea complexa de substància de les coses, no és a l'abast de l'enteniment.

Per tant, quedem reduïts a l'observació i a l'experiment i, per tant, al coneixement experimental, de les probabilitat, el qual mai arriba a ser certa. És a dir, el nostre coneixement és limitat.

Però Locke diu que no hem de lamentar-nos per la limitació del nostre enteniment: « la llum de la candela (la llum de la raó) que ens il·lumina fa prou llum per poder viure confortablement. » I per tant, cap al final de la seva obra, anima el lector a incrementar el coneixement adquirint en la ment «idees clares i distintes» i a procurar que les idees de les substàncies siguin «tan completes com puguin ser».

5. Tipus d'experiències.

Si partim del fet que no són innates... Com arribem a tenir les idees en la nostra ment? A partir de l'experiència.

- ❖ **L'experiència externa:** a partir de la sensació.
Ex: la idea d'un color (blau), d'un sabor (dolç)...
- ❖ **L'experiència interna o introspecció:** a partir de la reflexió (la percepció de les operacions de la nostra ment).
Ex: pensar, voler, dubtar, creure...

A partir d'aquests dos orígens tenim les idees que posseïm.

Per tant, «preguntar en quin moment tenim idees és tant com preguntar-nos quan comencem a percebre, perquè tenir idees i percebre són la mateixa cosa».

6. Idees i qualitats.

A una idea en la ment hi correspon una qualitat en la cosa. És a dir, «qualsevol objecte immediat, qualsevol percepció que es troba en la ment quan pensa, és una **idea**». Mentre que el poder de produir una idea en la ment ho anomeno **qualitat**.

Exemple:

- allò que és blanc, allò que és fred, allò que és rodó, en tant que són sensacions o *percepcions* en la ment = idees.
- allò que és blanc, allò que és fred, allò que és rodó, en tant que troben en una bola de neu, la qual té el *poder* de produir aquestes idees en el meu enteniment = qualitat.

Tipus:

Idees	
Simplex	Complexes
Són el material del nostre coneixement. Són a la vegada signes perquè <i>a una idea en la ment hi correspon una qualitat en la cosa</i> .	
T D'un <u>sol sentit</u> : un color determinat (vista). I De <u>diferents sentits</u> : distància espacial (vista i tacte). P De la <u>reflexió</u> : voler, pensar. U De la <u>reflexió i la sensació</u> : plaer, dolor.	T <u>Modes</u> : propietats de les substàncies (espai, duració, nombre...) I <u>Substàncies</u> : nom que apliquem a un suposat substrat que percebem. Aquell "no sé què", que diu Locke, sustenta i fa estable l'existència de les qualitats. P <u>Relacions</u> : maneres de considerar quelcom que implica l'existència o presència d'una altra. S (causalitat, identitat, més gran que...)
La ment es mostra passiva, perquè rep simplement un qualitat primària (percebut-la) o bé rep les qualitats secundàries.	Com la ment per si mateixa no pot produir cap idea simple, pot a partir d'aquestes formar de complexes.
Les idees – simplex i complexes – poden ser. - Determinades (Descartes diria clares i distintes) o confuses. - Reals (tenen un referent empíric) o quimèriques. - Adequades (representen perfectament allò a què corresponen) o inadequades. - Vertaderes o falses. · <i>Les simples</i>: reals, adequades i vertaderes. · <i>Les complexes (modes i relacions)</i>: adequades per si mateixes, pq representen una activitat de la ment. · <i>Les complexes (substàncies)</i>: ni determinada, ni real ni adequada (quan pretén expressar l'essència real d'una cosa).	

Qualitats	
Primàries	Secundàries
Inseparables de l'objecte. Independentment de l'estat en què es trobi de la percepció humana. <i>Ex: solidesa, nombre, extensió, forma i moviment o repòs.</i>	Dependents de la percepció humana. A diferència de les primàries, aquestes no tenen la característica de ser semblants a un objecte: representen una activitat de la ment provocada per les qualitats primàries de l'objecte. «Són els poders de les diferents combinacions de les qualitats primàries» <i>Ex: colors, sons, gustos...</i>

6.1 Idea complexa: substància.

Presenta més problemes perquè no en tenim una idea clara i distinta, és una idea fosca i confusa. És quelcom desconegut (no empíric), incognoscible... però al qual recorre la ment per poder entendre l'existència i l'estabilitat de les qualitats sensibles d'un objecte.

«L'home no té cap idea general de la substància, coneix les idees que la subsisteixen»

7. Idees i paraules.

Entre les idees i les paraules hi ha una estreta connexió i relació:

- *les idees → signes de les coses*
- *les paraules → signes de les idees.*

Per tant, una paraula que no remet a una idea de la ment serà «fosca i confusa».

Quan li posem paraules a la idea de substància, parlem de l'essència real o nominal.

Essència real	Essència nominal
Són les «partícules insensibles» als sentits, desconegudes per nosaltres (No en tenim una idea adequada). Són la causa de les qualitats sensibles que descrivim amb l'essència nominal.	És la idea complexa significada per una paraula, la seva definició.
ER d'or: són els constitutius materials dels quals no en tenim una idea adequada.	EN d'or: és la definició que fa referència a una matèria groga, pesant, mal·leable, fusible i constant.

En resum: segons Locke desconeixem l'essència real de les coses físiques, ja que només coneixem les seves manifestacions a la ment humana, trameses per les qualitats primàries i secundàries.

8. "Conèixer és conèixer idees".

Segons Locke, «la certesa del coneixement consisteix a percebre l'acord o el desacord de les idees, segons s'expressa en una proposició». L'acord o desacord es fonamenta en 4 conceptes diferents i per tant hi haurà 4 tipus de coneixement:

Percepció de l'acord o desacord segons...	Identitat o diversitat	Coneixement derivat de la lògica : és impossible que una cosa sigui i no sigui. Cada idea està lògicament d'acord amb si mateixa. <i>Ex: allò blanc és blanc i no és verd.</i>
	Relació	Coneixement derivat de la relació que es dona entre idees connectant-les i comparant-les. És el més ampli de tots i s'aplica a la matemàtica i la moral.
	Coexistència o connexió necessària	Coneixement derivat de la connexió necessària d'idees. Concepte que s'aplica sobretot a les substàncies. És propi de la filosofia natural (la física); és el coneixement que apliquem en la vida quotidiana quan ens referim a les substàncies de les coses, que solem definir per les seves qualitats secundàries.
	Existència real	Coneixement derivat de la idea d'una cosa i la seva existència real. Coneixement intuïtiu de la pròpia experiència. Coneixement demostratiu de l'existència de Déu. Coneixement sensitiu de l'existència de les coses finites.

8.1 A partir dels graus de certesa d'un coneixement:

Les diferències que hi ha en la claredat del nostre coneixement permeten distingir tres noves classes de coneixement amb tres graus diferents de certesa.

- ⊗ Coneixement intuïtiu (grau de certesa més alt).
Quan la concordança o no concordança entre idees és percebuda de manera immediata i evident. No hem de recórrer a cap idea intermèdia.
Ex: existència del propi jo, certes veritats de la matemàtica i de la moral.
- ⊗ Coneixement demostratiu (el grau de certesa disminueix respecte de l'anterior).
Quan no coneixem de forma immediata, sinó que necessitem recorre al raonament. Obtenim idees per mitjà d'un encadenat d'intuïcions.
Ex: existència de Déu, qualsevol demostració matemàtica o moral acompanyada d'arguments basats en un coneixement intuïtiu.
- ⊗ Coneixement sensitiu de l'existència de les coses finites.
Quan percebem les idees procedents dels objectes externs. Coneixem mentre es produeix la percepció sensible. Tot i que no arribi a cap dels dos graus de certesa anteriors, admet el nom de coneixement.
Ex: coneixement de distingir allò que és real d'allò que és un somni o un producte de la imaginació = coses reals i particulars,

9. OBRA: *Dos tractats sobre el govern civil*.

Els *Dos tractats sobre el govern civil* són les principals obres en què exposa el seu pensament polític. Parlen de la naturalesa de la societat i del ciutadà. Les idees bàsiques formen part dels orígens de la teoria moderna de l'Estat de dret. La seva influència en el pensament polític va quedar reflectida en la Declaració d'Independència dels EUA (1776).

Tal i com diu el full de portada de l'obra:

- ❖ En el 1r tractat: es detecten i destrueixen els falsos principis i la fonamentació que en fan Sir Robert Filmer i els seus seguidors.
- ❖ En el 2n tractat: és un assaig sobre el veritable origen, abast i finalitat del govern civil.

Context històric

Daltabaixos provocats per les lluites religioses i polítiques de l'època, en especial els conflictes entre el parlament i la monarquia absolutista dels Estuads.

🚩 Primer tractat.

Sir Robert Filmer era un defensor del rei Carles II, que va escriure una obra (*El Patriarca o el poder natural dels reis*, 1680) inspirada en Hobbes. En aquesta intentava donar fonament al dret diví dels monarques: sostenia que el poder polític derivava del poder paternal, patriarcal, donat per Déu a Adam en inicis de la humanitat, i que per designi diví va passar per herència als reis.

Locke va argumentar en el seu primer tractat que, segons les afirmacions de Filmer, «tots els homes, menys un, han nascut esclaus». A més, va voler desemmascarar «els falsos principis» de les teories de Filmer ja que estava en contra de l'idea d'una monarquia on el rei actua com un patriarca amb poder absolut sobre la resta.

🚩 Segon tractat: «el veritable origen, abast i finalitat del govern civil».

Estat, societat política, societat civil i govern civil són diferents noms de la mateixa cosa.

Locke es planteja la següent pregunta: **D'on prové el poder polític?**

Segons ell, el **poder polític** és el dret a dictar lleis i a fer ús de la força de la comunitat en l'execució de tals lleis i en la defensa de l'Estat. L'única intenció del poder polític és procurar el bé públic.

L'**estat de natura** és aquell estat en què no existeix el poder polític. És una expressió que ens recorda a les teories polítiques de Hobbes. Ve a ser, aquella condició en què es troba l'home (considerat com a producte de la naturalesa), abans de qualsevol aportació d'ordre cultural.

Locke utilitzarà la condició d'estat de natura com un recurs metodològic. D'aquesta manera entendrà el sentit que ha de tenir viure en societat. Segons ell, «tots els homes es troben naturalment en tal estat, i hi romanen fins que, per pròpia voluntat, esdevenen membres d'alguna societat política.

PROCÉS QUE SEGUEIX LOCKE PER RESOLDRE EL SEU DUBTE

Suposem que partim d'una societat en estat de natura.

Hobbes va dir en les seves teories polítiques que «l'home és un llop per als altres homes» i en tal estat hi ha una «guerra de tots contra tots».

Locke en canvi, suposa que l'estat de natura:

- ➔ és un estat de «perfecta llibertat i igualtat»,
- ➔ on governa la llei natural (la raó)
- ➔ on l'home té dret a preservar la seva vida, la seva llibertat i els seus béns.

Locke també afegeix que «l'estat de natura té una llei natural que el governa» i que cada home té també el dret d'executar tal **llei natural**, que és la raó. Aquesta llei ensenya a tots els humans que, sent tots iguals i independents, ningú no ha d'atemptar contra la vida, la salut, la llibertat, ni les possessions d'un altre.

Però el fet que tothom tingui el poder executiu en l'estat de natura, pot arribar a ser arbitrari.

Malgrat que l'estat de natura no sigui un estat natural de guerra de tots contra tots (com digué Hobbes), el dret de fer justícia per compte propi pot derivar fàcilment en un estat de guerra, perquè es farà amb el poder absolut que té cada individu, propi de l'estat de natura, on cadascú és jutge i executor. Tenint en compte que en la humanitat hi ha passions i venjances, direm que l'aplicació de la llei natural conté en la pràctica uns inconvenients que cal evitar. I per aquest motiu, els homes s'inclinen a entrar en societat.

La situació d'incertesa i constant inseguretat els duu a establir «els límits de la societat civil, per convida amb benestar, pau i seguretat». D'aquesta manera podran gaudir tranquil·lament de les seves propietats i protegir-se més fermament

**Per salvaguardar la seva integritat personal, els homes abandonen
l'estat de natura i institueixen la societat civil.**

Únicament el pacte fonamentat en el mutu consentiment d'entrar en una comunitat i de formar un sol cos polític pot posar fi a l'estat de natura entre els homes.

«Allò que origina la comunitat i sostreu els homes del lliure estat de natura per integrar-los en una societat política és l'acord que cadascun estableix amb la resta per unir-se i actuar com un sol cos, i constituir, així, un Estat diferenciat.»

En aquest pacte rau el “poder polític” que s’erigeix en el jutge imparcial dels conflictes.

Segons Locke, **NOMÉS TENIM UNA SOCIETAT CIVIL**, sempre que qualsevol nombre d’homes s’uneixen en societat de manera que cadascun d’ells renunciï al seu poder executiu de llei natural i el cedeixi al poder públic.

El resultat final del pacte no és, per tant, un poder absolut, sinó un poder polític que resideix en el poble. Tot home es sotmet a les decisions de la majoria.

Locke també subratlla amb claredat que aquest poder que cada individu atorga a la societat no tornarà ja mai més als individus: resta per sempre en mans de la comunitat.

J.L accentua que la finalitat que busca l’home abandonant l’estat de natura és preservar la propietat, és a dir, preservar les seves vides, la seva llibertat i les seves possessions.

Gairebé per acabar, Locke diferencia els tres tipus de poders polítics, els quals més endavant es precisaran i modernitzaran fins convertir-se en els actuals.

- Legislatiu → el de fer lleis per regular la propietat,
- Executiu → el dret natural de jutjar i castigar.
- Federatiu → el de declarar la guerra i la pau i establir aliances i tractats.

!! Recordem que el poder executiu és a la vegada el dret natural al qual la societat civil ha renunciat a través del pacte social.

«L’Estat, la societat, el poder civil i polític, no tenen altra finalitat, i no els justifica res més, que el benestar del poble.»

10. Respecte altres pensaments filosòfics.

Descartes: s'oposen perquè Locke és un empirista que com a tal vol arribar al coneixement a partir de descripcions de l'experiència. En canvi, Descartes prefereix partir d'hipòtesis com la d'un Déu creador que garanteixi la certesa de les coses. Coincideixen en el fet que distingeixen qualitats primàries de secundàries (igual que Galileu),

Berkeley: també és empirista però no distingeix qualitats primàries de secundàries i defensa que totes les qualitats són secundàries: "ser és ser percebut".

Hume: A partir de la definició de substància que va fer Locke, Hume va sotmetre la idea de substància a una crítica severa i va suposar que és un "feix d'impressions i idees".

Hobbes: Els dos parlen sobre l'estat de natura en les seves teories polítiques.

11. Glossari:

1. Empirisme: l'experiència és l'origen i el límit del coneixement / proposa l'origen de les idees a partir de l'experiència externa o interna / determina límits al coneixement humà.
2. Liberalisme:
3. Religió puritana:
4. Optimisme epistemològic racionalista:

1. Explica breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

Si es tracta d'un fragment de l'Assaig sobre l'enteniment humà, ens podem fer explicar...

- ❖ En aquest fragment Locke argumenta en contra de qui afirmi el següent: pot ser que una persona tingui a la ment certa proposició, però que no la conegui ni sigui conscient de tenir-la. Poder conèixer no significa conèixer.
- ❖ Segons Locke no hi hauria cap raó per distingir entre les veritats innates i les que no ho són. Es podria dir que qualsevol veritat que algú passa a saber, era una veritat innata però que la persona no era conscient que la tenia en la seva ment.
- ❖ En aquest text es defensa que no hi ha principis innats, i es fa de dues maneres: Primer, s'assenyala que l'argument principal a favor de l'existència de principis innats no és correcte: a partir de l'assentiment universal no es pot concloure que hi ha principis innats, si és que es pot explicar que hi hagi assentiment general sense assumir aquests principis innats. Segon, es dona un argument en contra de l'existència de principis innats: Si hi haguessin principis innats haurien de ser universals, i segons Locke, no hi ha principis universals.

Si es tracta d'un fragment de l'Assaig sobre el govern civil II, ens podem fer explicar...

- ❖ Locke descriu les condicions fonamentals que determinen l'existència de l'home en l'estat de naturalesa. Tots són iguals i llei natural que governa (la raó) fa que ningú atempti contra la vida, la salut, la llibertat i les possessions d'un altre. Però alhora, la capacitat mateixa de conservar i protegir aquests principis, permet castigar i reprimir als possibles agressors.
- ❖ Si un legislador actua de forma contrària a la protecció de la llibertat i els bens del poble, aquest legislador es posa en estat de guerra amb el poble.
- ❖ Dir al poble que es pot rebel·lar contra el legislador que no compleix la seva tasca no és fer quelcom que pugui causar de forma il·legítima aldarulls, sinó que el que causaria els aldarulls seria la conducta inadequada dels dirigents que no compleixen amb el seu deure.
- ❖ Les persones van decidir formar una societat per tal de poder tenir protecció i seguretat.
- ❖ Si el govern atempta contra la vida, la llibertat o la propietat dels ciutadans, viola el pacte que el justifica i deixa de complir la funció per la qual es va establir i els ciutadans, per tant, deixen de tenir cap obligació d'obeir-lo, i el poden destituir i establir-ne un de nou.

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

Capacitat innata: facultat per adquirir coneixement que es té des del moment de néixer.

Veritats adventícies: veritats que requereixen de l'experiència per poder adquirir-les.

Principis pràctics: regles que guien l'acció.

Principis especulatius: que es basa en idees o pensaments sense fonaments ni base real.

Inherent a l'ànima: quelcom que l'ànima té i que no podria deixar de tenir.

Estat de guerra: quan algú intenta violar el dret a la vida o altres drets bàsics d'un altre.

Estat de llibertat: estat de naturalesa o pre-polític caracteritzat pels drets naturals que la llei natural (la raó) atorga a tots els individus per igual.

Poder legislatiu: aquella part de l'estat que té la capacitat de fer i modificar lleis.

Dret a castigar: capacitat executiva que cada home pot exercir per tal de defensa els seus drets naturals.

Rebels: aquells que s'oposen per força a l'ordre que estableix en les lleis.

Legisladors: aquells que tenen l'autoritat per promulgar lleis.

Usurpar: apropiar-se injustament del càrrec, la funció o la identitat d'una altra persona.

3. Parleu sobre els aspectes del pensament de John Locke encara que no apareguin explícitament en el text.

« No hi ha cap principi innat. »

- Explicar què vol dir que un principi sigui innat
- Presentar els diferents arguments que Locke dóna en contra de l'existència de principis innats a l'Assaig
 - o Explicar les raons en contra de l'argument principal per a defensar que hi ha principis innats
“Encara que de fet fos cert que hi ha veritats admeses per tota la humanitat, això no provaria que fossin innates, mentre hi pugui haver una altra forma de mostrar com han arribat els homes a tenir aquest assentiment universal en allò que tots admeten; cosa que em penso que es pot fer. ”
 - o L'argument principal a favor de l'innatisme parteix de la premissa que hi ha principis que tothom accepta i conclou que això mostra que hi ha principis innats; Locke objecta que la conclusió no se segueix de la premissa: del fet que tothom assenteixi a un principi no es pot concloure que sigui innat: pot ser que la raó per la qual tothom hi assenteixi sigui una altra –i no el fet que sigui innat.
 - o L'argument de Locke en contra que hi hagi principis innats + posar com exemple que nens+ idiotes no coneixen alguns dels candidats més clars a ser principis universals.
no hi ha cap principi al qual la humanitat assenteixi d'una manera universal.
 - o si hi haguessin principis innats serien universals, però no hi ha cap principi universal:
 - o Quan l'innatisme defensa que “els principis són innats però cal temps per a que la ment els reconegui”, Locke objecta: *si diem això, aleshores no hi ha cap diferència entre els principis innats i qualsevol altre principi vertader que algú pugui arribar a conèixer al llarg de la seva vida.*

« Si hi ha veritats que poden estar impreses en l'enteniment sense ser percebudes, no sé veure com poder diferir, pel que fa al seu origen, de les veritats que la ment pot conèixer: cal que siguin totes innates o totes adventícies; i és empresa vana voler distingir-les. »

- Què vol dir que una veritat sigui innata.
- Els diferents arguments de Locke en *l'Assaig* van en contra de l'existència de principis innats.
 - o Explicar la rèplica de Locke a l'argument principal dels qui defensen que hi ha principis innats Aquest argument a favor de l'existència de principis innats es basa en el suposat assentiment universal a certs principis. Locke els hi replica que l'assentiment universal a certs principis no mostraria que aquests fossin innats ja que hi ha altres maneres d'explicar que hi hagi assentiments universals.
 - o Locke defensa que no hi ha principis innats perquè si n'hi haguessin serien universals i no sabem que no tothom té el mateix coneixement (nens i idiotes).
 - o Davant dels que defensen l'innatisme dient que "els principis són innats però la ment pot trigar temps a reconèixer-los", Locke objecta que "si diem això, aleshores no hi ha cap diferència entre els principis innats i qualsevol altre principi vertader que algú pugui arribar a conèixer al llarg de la seva vida.
- Explicar alguns dels aspectes bàsics de l'epistemologia de Locke partint que es pot accedir al coneixement humà sense apel·lar a l'existència de principis innats.

«Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental [...] haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial [...]»

«[el poble] resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats [...]»

- Els trets bàsics de la concepció política de Locke:
 - o drets naturals i estat de la naturalesa,
 - o contracte social,
 - o la naturalesa del poder polític.
- Situacions que farien que el govern no complís la funció per a la qual es va establir, i que farien que fos legítim desobeir-lo i destituir-lo.

Quina és la finalitat fonamental que Locke atribueix a la societat civil?

- Objectiu principal de la societat civil: conservar aquells drets que l'home disposa de forma natural.
 - o Drets naturals: vida, llibertat i propietat.
- Origen del pacte social: es necessita garantir aquests drets (sobretot el dret a la propietat) ja que en l'estat de naturalesa es troben parcialment desprotegits degut a la subjectivització dels poders legislatiu i executiu que cada individu s'aplica de manera autònoma i particular.
- En l'estat de naturalesa els homes tenen una certa tendència a la bondat natural i a la sociabilitat.
- Els individus esdevenen legisladors i jutges de la seva pròpia causa i això fa que els drets naturals es vegin greument amenaçats.
 - o Poder legislatiu: capacitat d'aplicar-se les pròpies normes.
 - o Poder executiu: capacitat de fer-se càrrec d'aplicar un càstig.
- El pacte social es basa en:
 - o Cedir parcialment les llibertats de tots els individus a canvi de que el poder resultant garanteixi els drets fonamentals, que en l'estat de naturalesa es troben amenaçats.
- Perspectiva iusnaturalista: vol conservar els drets naturals més enllà de l'elaboració del pacte.
- La cessió de les llibertats de cada individu es troba condicionada a que el govern derivat del pacte compleixi amb la seva obligació inicial de garantir els drets naturals. En cas contrari, els individus podran fer ús de la força i la violència, i exercir el dret a la revolució per tal d'enderrocar el govern corrupte.

4. Compareu la concepció de Locke amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental.

Teoria política.

Diferències:

En **estat de natura** i segons **Locke**, l'home és bo i existeixen dos poders subjectius. En estat de llibertat i segons **Hobbes**, l'home és dolent i viu en un estat de guerra i de constant caos i inseguretat. A més, hi ha absència de dret i justícia.

Segons **Locke** els homes tenen uns **drets naturals** que són previs a tota constitució social o política i es troben ja presents en l'estat de naturalesa juntament amb els poders legislatiu i executiu. En canvi, per **Hobbes**, tots els drets de que disposen els homes són sempre drets positius, posteriors al pacte social.

Pel que fa a la **propietat privada**, segons **Locke** és un dret natural i segons **Hobbes** únicament és un dret social i positiu.

Per **Locke**, l'objectiu del **contracte social** és establir una estructura política que garanteixi els drets naturals a partir de la *separació i l'objectivització dels poders polítics*. Per **Hobbes** en canvi, es crea un contracte social per tal que hi hagi pau i seguretat: han de sobreviure.

Per **Locke** el pacte suposa una **cessió dels poders** però no treu que els individus tinguin dret a la revolta (el poder per Locke és revocable → parlamentarisme o liberalisme) en cas que els governants deixin de representar-les voluntats individuals del poble. Per **Hobbes** es cedeixen tots els poder i s'accepta una obediència fidel a canvi de conservar la vida. Qui assumeix tots els poders dels individus cobra un caràcter il·limitat i absolut (el poder per Hobbes és irrevocable → absolutisme).

Semblances:

Tan **Locke** com **Hobbes** situen l'origen del poder polític en les persones, que mitjançant un pacte en igualtat de condicions constitueixen la societat civil.

Què dóna legitimitat a un govern

Per a Locke i per a Hobbes és la sessió del poder legislatiu i executiu. Per a **Locke** el govern pren una forma de parlamentarisme, liberalisme, i per a **Hobbes**, d'absolutisme.

Sobre si és possible el coneixement del món material.

Sobre la possibilitat que hi hagi coneixement innat i el paper que aquest té en el coneixement general.

5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb Locke quan afirma que...

Forma

- Malgrat les diferències generalitzades que mantinc amb el plantejament de Locke, sobretot pel que fa al seu [...] i la seva valoració sobre [...], coincideixo amb aquesta apreciació sobre [...].
- Ara bé, sota el meu punt de vista [...]
- En aquest sentit assumeixo una postura més aviat [...]

Cos

Negar que hi hagi coneixements innats és perfectament compatible amb creure que hi ha capacitats innates que ens permeten adquirir coneixements a partir de l'experiència.

Defensar que no és desitjable que sigui massa fàcil poder justificar una revolució.